MAES | LAW

Maes Law B.V.
Princenhagelaan 7a | 4813 DA Breda
Postadres: P.O. Box 4944 | 4803 EX Breda
T +31 (0)85 9021 270 | F +31 (0)85 9021 279

PER E-MAIL: cie.szw@tweedekamer.nl
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid
T.a.v. de voorzitter en de leden van de commissie
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum:
11 november 2026

Kenmerk:
[redacted]

Uw ref:
-

Contactpersoon:
B.J. Maes, Advocaat / partner

Telefoon:
+31(0)85 9021 270
+31(0)6 2241 9006

E-mail:
b.maes@maeslaw.nl

Betreft: Forfaitaire schadevergoedingen van cao-fondsen: een privaat sanctiestelsel zonder waarborgen; melding aan de commissie, verzoek om informatie en een standpunt van de Minister

Geachte voorzitter,
Geachte leden van de commissie,

In mijn brief van heden over de inleennorm in de cao Particuliere Beveiliging noemde ik ook de handhaving van die norm. Daarover gaat deze tweede brief, omdat het onderwerp groter is dan één cao. In een reeks bedrijfstakken handhaven stichtingen of anderssoortige rechtsvormen van cao-partijen (denk, naast SFPB, aan TBB, SNCU, VNB en RAS) de cao met 'forfaitaire schadevergoedingen': vaste bedragen per week of ineens, los van enige geleden schade, opgelegd door de partij die ook controleert, oordeelt en int en door algemeenverbindendverklaring tot recht verheven voor bedrijven die onder die cao nooit hun handtekening hebben gezet. Ik schrijf u opnieuw namens [redacted] en de groep bedrijven en zelfstandigen die zich bij haar heeft aangesloten c.q. overweegt aan te sluiten.

HOE HET WERKT, AAN DE HAND VAN DE BEVEILIGING

Het Sociaal Fonds Particuliere Beveiliging ('**SFPB**') is een stichting van de Nederlandse Veiligheidsbranche, FNV, CNV en De Unie. Op grond van een eigen fonds-cao, met als bijlagen een controlereglement en een bezwaarprocedure, laat SFPB bedrijven controleren, geeft zij een bedrijfsoordeel en publiceert zij de oordelen 'onvoldoende' op haar website (die in de sector bekend staat als de beruchte 'zwarte lijst'). Levert een bedrijf gevraagde gegevens niet binnen veertien dagen na een ingebrekestelling aan, dan is het "door dat enkele feit" een forfaitaire schadevergoeding verschuldigd van wekelijks één procent van de loonsom met een minimum van EUR 1.500, oplopend met hetzelfde bedrag voor iedere week dat het in gebreke blijft, zonder maximum (!). Het reglement zegt het zelf: SFPB "behoeft niet aan te tonen dat zij de schade in de omvang als door haar gevorderd ook daadwerkelijk heeft geleden" (artikel 7 en 9 Controlereglement). Tegen het bedrijfsoordeel staat bezwaar open bij een commissie die door het bestuur van SFPB wordt benoemd; dat bezwaar kost het

De advocatenpraktijk naar Nederlands recht wordt gevoerd door Maes Law B.V. (geregistreerd in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 77229800). De algemene voorwaarden van Maes Law B.V. zijn altijd van toepassing en bevatten onder meer een beperking van de aansprakelijkheid. Deze algemene voorwaarden zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel en worden u op eerste verzoek kosteloos toegestuurd. Ze zijn ook te raadplegen via www.maeslaw.nl.

The law practice, subject to Dutch law, is conducted by Maes Law B.V. (registered in the Trade Register - held by the Dutch Chamber of Commerce - under number 77229800). The general conditions of Maes Law B.V. are always applicable and contain a limitation of liability clause. The general conditions have been deposited at the Dutch Chamber of Commerce. On request, the general conditions will be sent without charges. They are also available on www.maeslaw.nl.

bedrijf sinds 3 oktober 2026 EUR 1.400 exclusief BTW, schorst niets en eindigt in een bindend advies. Een hercontrole kost EUR 2.000. Dit stelsel werd op 29 september 2026 opnieuw algemeen verbindend verklaard tot en met 30 juni 2031 (Stcrt. 2026, 22415), voor 710 werkgevers, van wie er slechts 68 lid zijn van de werkgeversvereniging.

In de zaak van een beveiligingsbedrijf zonder werknemers die de kantonrechter op 19 augustus 2026 besliste, was het forfait door enkel tijdsverloop opgelopen van EUR 4.500 tot EUR 48.000 voordat een rechter ernaar keek; de rechter matigde tot EUR 24.000 en stelde vast dat van schade aan de zijde van het fonds geen sprake was. Het bedrijf had zich op het standpunt gesteld dat het, zonder werknemers, niet onder de cao viel. De rechter noemde dat standpunt “onjuist, maar niet onpleitbaar”. Wie in dit stelsel een pleitbaar standpunt inneemt, betaalt daarvoor EUR 1.500 per week. Ik wil het geen afpersing noemen, maar ieder meningsverschil met het fonds, of het nu gaat om de vraag of het bedrijf überhaupt onder de cao valt of om de uitleg en toepassing van een bepaling voor wie er wel onder valt, wordt uitgevochten terwijl de forfaitaire schadevergoeding, noem het gerust een boete, doorloopt: een tarief wat de wederpartij zelf heeft vastgesteld, wat iedere week verder oploopt zolang het bedrijf voet bij stuk houdt en wat pas stopt wanneer het bedrijf toegeeft, betaalt of de rechter de boete bevestigt in een vonnis dat uitvoerbaar is bij voorraad, in het beste geval gematigd en in het allerbeste geval van tafel gaat.

NIET ALLEEN IN DE BEVEILIGING

Hetzelfde model staat, met andere bedragen, in de algemeen verbindend verklaarde fondsreglementen van andere sectoren. In de uitzendbranche is een werkgever die na tien werkdagen geen of onjuiste gegevens verstrekt “door dat enkele feit” een forfaitaire schadevergoeding van EUR 100.000 (!) verschuldigd (artikel 9 Reglement II cao Sociaal Fonds voor de Uitzendbranche, Stcrt. 2024, 19246). In de bouw en infra is dat EUR 10.000 voor iedere week dat gegevens uitblijven, zonder maximum (artikel 5 Reglement Naleving cao Bedrijfstakeigen Regelingen Bouw & Infra, Stcrt. 2025, 40649); de rechtbank Midden-Nederland wees op die grond EUR 200.000 toe voor twintig weken (ECLI:NL:RBMNE:2025:5209). In het zorgvervoer en de taxi geldt een formule van de premieafdracht maal het aantal weken, tot EUR 100.000 per controle (artikel 12 en 14 Controlereglement Sociaal Fonds Mobiliteit, Stcrt. 2024, 15093). In de schoonmaak is het EUR 5.000 na stelselmatige niet-naleving (Stcrt. 2024, 10112).

In dit circuit gaan jaarlijks miljoenen om. Hoeveel precies, is zelfs bij benadering niet vast te stellen: het ene fonds publiceert geen jaarverslag, het andere alleen de kasontvangsten zonder te vermelden wat is opgelegd, geschikt of nog openstaat en geen van de fondsen maakt zichtbaar wat er aan controleorganisaties en advocaten en andere derden wordt uitgegeven. Het beveiligingsfonds publiceert wel de vonnissen tegen de bedrijven die het heeft gedagvaard, met naam en bedrag, op zijn eigen website; wat zonder vonnis is betaald of geschikt, staat er niet bij. De bedragen vloeien in de kas van de stichting die ze oplegt. Daaruit worden de controles, de bezwaarcommissies en de advocaten betaald die de volgende forfaits vorderen en de proceskosten komen bovendien voor rekening van het bedrijf als het fonds wint. Een stelsel waarin de handhaver, de ontvanger en de opdrachtgever van de advocaten één en dezelfde partij zijn, heeft een eigen belang bij strenge handhaving. Dat belang is in geen enkel avv-besluit gewogen, terwijl de Minister de cijfers hoort te hebben: de jaarrekeningen van de algemeen verbindend verklaarde fondsen moeten binnen zes maanden na het boekjaar aan zijn ministerie worden toegezonden en dienen daar voor een ieder ter inzage te liggen (Toetsingskader AVV, paragraaf 6.2.3).

EEN SANCTIE ZONDER DE WAARBORGEN VAN EEN SANCTIE

De wettelijke grondslag van dit alles is erg smal. Artikel 15 en 16 van de Wet op de collectieve arbeidsovereenkomst geven een vereniging die partij is bij de cao een vordering tot vergoeding van de schade die zij of haar leden door niet-naleving lijden, ook ander nadeel dan vermogensschade, naar billijkheid te bepalen; artikel 17 staat toe dat de cao daarvan afwijkt. Artikel 3 lid 4 van de Wet AVV geeft diezelfde verenigingen dezelfde vordering tegen werkgevers die alleen door

algemeenverbindendverklaring zijn gebonden, zonder die afwijkingsmogelijkheid. De wet kent dus een recht op vergoeding van geleden schade, toegekend aan de verenigingen die de cao sloten. Een vast tarief per week, een stichting die dat tarief int en een reglement dat bepaalt dat de stichting de schade niet hoeft aan te tonen, komen uit de fondsreglementen zelf; tegenover de ongebonden bedrijven bestaan zij alleen omdat de Minister die reglementen algemeen verbindend heeft verklaard. Wat dat oplevert, heeft het gerechtshof 's-Hertogenbosch in een zaak van het beveiligingsfonds zelf vastgesteld: de vergoeding is "niet gerelateerd aan een daadwerkelijk door SFPB te lijden schade", kan "in beginsel ad infinitum oplopen" (!) en "draagt in overwegende mate het karakter van een boete" (hof 's-Hertogenbosch 20 december 2022, ECLI:NL:GHSHE:2022:4544, r.o. 3.32). Het gerechtshof Amsterdam merkte het forfait van het uitzendfonds in hetzelfde jaar aan als "een boetebeding in de zin van artikel 6:91 BW" (hof Amsterdam 21 juni 2022, ECLI:NL:GHAMS:2022:1793, r.o. 3.12.1).

De wetgever heeft dat zelf nooit anders gezien. Bij artikel 17 Wet CAO schreef de regering in 1927 dat de schadevergoeding "kan worden vervangen door eene vaste boete" (Kamerstukken II 1926/27, 166, nr. 3). Bij de Wet AVV wees zij in 1937 een bestraffende sanctie naast de civiele af als "principieel niet gewenscht" en achtte zij een begrenzing van de schadevergoeding overbodig "aangezien de rechter naar billijkheid de schade vaststelt en daarbij met alle omstandigheden rekening zal kunnen houden" (Kamerstukken II 1936/37, 274, nr. 3 en 5). Sinds 2010 spreekt het Toetsingskader AVV van de Minister zelf van "het opleggen en invorderen van een boete" door een paritair orgaan en verbindt het daaraan drie voorwaarden: geen cumulatie, schriftelijke mededeling van gronden en omvang en geen uitsluiting van het matigingsrecht (Stcrt. 2010, 13489). Een maximum, een verband met schade, een onafhankelijke toets vóór invordering of een verbod op publicatie hangende bezwaar staan er niet in.

Schadevergoeding die geen schade vergoedt maar straft, *punitive damages* naar Amerikaans recht lijkt het wel, kent het Nederlandse recht niet. De wetgever heeft bestraffende sancties bewust bij de overheid gelegd en daar met waarborgen omkleed: een wettelijke grondslag en een wettelijk maximum, geen straf zonder verwijt, evenredigheid, de cautie, een gemotiveerd besluit, bezwaar en beroep met al dan niet schorsende werking en toetsing door de bestuursrechter, ook bij wijze van voorlopige voorziening, voordat de boete vaststaat (titel 5.4 Algemene wet bestuursrecht). Dat zijn geen formaliteiten; zij vloeien voort uit artikel 6 EVRM en artikel 47 tot en met 49 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, die gelden zodra een sanctie naar aard en zwaarte bestraffend is, ongeacht het etiket dat erop zit.

In de fondsreglementen ontbreekt dit alles. De controleur, de beoordelaar, de invorderaar en de begunstigde zijn één en dezelfde stichting. Het bedrag staat los van schade en van verwijt en loopt zeer snel op. Het bezwaar schorst niets, de commissie is door het fonds benoemd en toetst, zo heeft de bezwaarcommissie van SFPB op 8 juni 2026 uitdrukkelijk overwogen, niet aan hoger recht omdat de Minister de bepalingen nu eenmaal algemeen verbindend heeft verklaard. De rechter komt pas in beeld wanneer het fonds dagvaardt of het bedrijf vraagt om de uitspraak te vernietigen en dan is de teller al fors opgelopen. Een bedrijf wat wil weten of het überhaupt onder de cao valt, moet dat uitvechten terwijl het forfait doorloopt. Zou de Nederlandse Arbeidsinspectie zo werken, dan zou uw Kamer dat niet aanvaarden. Hier gebeurt het, met de handtekening van de Minister, door private stichtingen.

De algemeenverbindendverklaring is de sleutel. Zonder avv binden deze reglementen alleen de leden van de cao-partijen die er zelf voor hebben gekozen. Met avv binden zij iedereen in de sector, in de beveiliging dus 642 bedrijven die niets van dat alles hebben aanvaard. De Minister toetst daarbij, zoals hij zelf schrijft, alleen op kennelijke strijdigheid met het recht. Op die manier is een privaat boetestelsel tot recht verheven zonder dat de wetgever er ooit aan te pas is gekomen.

WAT WIJ UW COMMISSIE VRAGEN

Wij verzoeken uw commissie deze brief te agenderen voor de procedurevergadering en de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid te vragen om:

1. een overzicht van alle algemeen verbindend verklaarde cao-bepalingen en fondsreglementen die een forfaitaire schadevergoeding, boete of vergelijkbaar bedrag kennen bij niet-medewerking aan

een controle of bij niet-naleving, met per fonds de hoogte van het bedrag, het maximum en de bedragen die in 2023, 2024 en 2025 zijn opgelegd en geïnd;

2. of hij zich bewust is van de omvang van dit stelsel en of hij, nu de fondsen hun jaarrekening aan zijn ministerie moeten toezenden, kan aangeven welk deel van de baten van de nalevingsfondsen uit forfaitaire schadevergoedingen bestaat;
3. welke bestemming de geïnde bedragen hebben en welke partijen, binnen en buiten de fondsen, bij de oplegging en inning daarvan financieel belang hebben en of hij dat belang bij de algemeenverbindendverklaring heeft gewogen;
4. zijn opvatting over de vraag hoe een vast tarief per week, waarvan het fonds volgens zijn eigen reglement de schade niet hoeft aan te tonen en dat volgens het gerechtshof in overwegende mate het karakter van een boete draagt, zich verhoudt tot artikel 15 en 16 Wet CAO en artikel 3 lid 4 Wet AVV, die alleen vergoeding van geleden schade kennen, en of zo'n tarief een bestraffende sanctie is in de zin van artikel 6 EVRM en het Handvest; zo ja, op welke wettelijke grondslag en met welke waarborgen een private stichting die mag opleggen en innen;
5. zijn opvatting over de verhouding tussen dit stelsel en het uitgangspunt van de Algemene wet bestuursrecht dat bestraffende sancties aan de overheid zijn voorbehouden en met de waarborgen van titel 5.4 Awb zijn omkleed;
6. of hij bereid is aan de algemeenverbindendverklaring van zulke bepalingen voortaan voorwaarden te verbinden, althans het Toetsingskader AVV daarop aan te passen: een wettelijk maximum, een aantoonbaar verband met kosten of schade, schorsende werking van bezwaar, een onafhankelijke toets vóór invordering en geen publicatie van een bedrijfsoordeel voordat het onherroepelijk is;
7. en of hij bereid is, in afwachting daarvan, de forfaitaire bepalingen bij nieuwe avv-verzoeken van de algemeenverbindendverklaring uit te zonderen.

Over dit onderwerp lichten wij een en ander graag toe in een technische briefing of rondetafelgesprek, bij voorkeur samen met de fondsen zelf. De reglementen en uitspraken waarnaar ik verwijs, stel ik op verzoek ter beschikking. Deze brief is niet vertrouwelijk; wij maken haar zelf openbaar.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u nog vragen of opmerkingen hebben, aarzel dan niet om contact met mij op te nemen.

Hoogachtend,
Maes Law B.V.

Deze brief is elektronisch opgesteld en verzonden en om die reden niet ondertekend.

B.J. Maes
Advocaat